

NACIONALINĖ LOTYŅŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS OLIMPIADA
2022 m.

Pirmus-antrus besimokantiems moksleiviams

Užduočių atlikimo laikas 1 val. 30 min.

dalyvio vardas, pavardė

mokyklos pavadinimas

Maksimalus taškų skaičius 87

Vertinimas:

TEKSTAS *De Columbo*

Ōlim, in oppidō Italiae, Genuā, nātus est puer, cui pater nōmen Columbum dedit. Diū Columbus in officinā patris labōrāvit. Officinā autem erat prope mare, et puer saepe ad lītus ībat, quod cupiēbat vidēre nāvēs magnās, quae ēx portū ad terrās nāvīgābant dīversās. In nāvibus permagnīs erant multī hominēs, et Columbus mare trānsīre saepe in animō habēbat; tum autem pecūniam nūllam habēbat. Sed postea pecūniam magnam obtinuit et ūsque ad Britanniam et Āfricam nāvīgāvit.

Illīs temporibus nautae timēbant trāns mare Atlanticum navigāre, et cursum prope lītus tenēbant. Aliquandō autem nautae secundum ōram Āfricae longē nāvīgābant. Nam Henricus, rēx Lūsitāniae, invenīre viam cupiēbat, quā nāvēs, circum Āfricam prōgressae, ad Asiam pervenīre possent. Quīdam crēdēbant terram esse rotundam, itaque Columbus spērābat mare Atlanticum trānsīre et ita ad Asiam pervenīre. Nēmō enim intellegēbat terram tam magnam esse, ut difficile esset circumnāvīgāre. Nec Columbus ipse suspicātus est in viā suā Americam invenīre.

officinā, ae f *dirbtuvė*

prope (acc.) *arti, šalia*; **procul** *toli*

lītus, oris n *pajūris, krantas*

ībat *eidavo*

nāvis, is f *laivas*

dīversus, a, um *įvairus, visoks*

portus, ūs m *uostas*

pecūnia, ae f *pinigai, turtai*

obtineo, tinuī, tentum, ēre (čia) *gauti, įgyti*

aliquandō *kitados; kartais*

usque ad *iki pat*

secundum (acc.) *palei, pagal*

ōra, ae f *jūros krantas, pakrantė*

quā (viam) (kelia) *kuriuo*

prōgressae (naves) *(laivai) apiplaukę*

possent *galėtu*

quīdam *kai kas, kai kurie*

crēdo, idī, itum, ere *tikėti, manyti*

ut esset *kad būtų*

suspīcor, ātus sum, arī *tikėtis, įtarti;*

A. TEKSTO SUPRATIMAS

1. Pabraukite teisingą atsakymą:

- i. Columbus in Genua habitabat. (a) verum (b) falsum
- ii. Puer natus est in familia pecuniosa. (a) verum (b) falsum
- iii. Officina patris Columbi procul a litore maris erat. (a) verum (b) falsum
- iv. Columbus unā cum matre laborabat. (a) verum (b) falsum
- v. Puero placebat naves spectare. (a) verum (b) falsum
- vi. Illis temporibus nautae nihil timebant. (a) verum (b) falsum
- vii. Secundum hanc fabulam, Henricus Britannorum rex erat. (a) verum (b) falsum
- viii. Nemo tum credebat terram esse rotundam. (a) verum (b) falsum
- ix. Homines tunc putabant terram non tam magnam esse. (a) verum (b) falsum
- x. Columbus ad Americam pervenire cupiebat. (a) verum (b) falsum

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą (galimi keli teisingi variantai):

- i. **Kur dažnai eidavo berniukas Kolumbas?**
 - a. ad litus
 - b. in navibus
 - c. ex portu
 - d. in officina
- ii. **Kur dirbo Kolumbo tėvas?**
 - a. in Britannia
 - b. ad litus
 - c. in portu
 - d. in officina
- iii. **Kur plaukdavo laivai iš uosto?**
 - a. usque ad Britanniam
 - b. in Americam
 - c. in diversas terras
 - d. trans mare Atlanticum
- iv. **Kodėl jūreiviai plaukdavo palei Afrikos krantus?**
 - a. speraverunt transire mare Atlanticum
 - b. novam viam in Asiam invenire cupiebant
 - c. terram circumire cupiebant
 - d. ut ad Britanniam navigarent
- v. **Kokia valstybė mūsų laikais yra Lusitania?**
 - a. Ispanija
 - b. Prancūzija
 - c. Portugalija
 - d. Airija

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

3. Atsakykite į klausimus lietuviškai. Išrašykite tą teksto atkarpą, kurioje apie tai kalbama.

- i. **Kokį jūrų kelią tikėjosi atrasti karalius Henrikas?**

Kelią aplink Afriką iki Azijos.

invenire viam cupiebat, quā nāvēs, circum Āfricam prōgressae, ad Asiam pervenire possent

- ii. **Ar visi tais laikais manė, kad žemė yra apvali?**

Ne, tik kai kurie tuo tikėjo.

Quīdam crēdēbant terram esse rotundam.

- iii. **Kodėl Kolumbas tikėjo, kad jis lengvai apiplauks žemę?**

Tais laikais niekas nesuprato, kad žemė tokia didelė, kad ją sunku apiplaukti

Nēmō enim intellegēbat terram tam magnam esse ut difficile esset circumnavigāre

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

B. GRAMATIKA:

1. Pakeiskite vienaskaitą daugiskaita, o daugiskaitą vienaskaita:

in oppidō	in oppidis
in nāvibus permagnīs	<u>in nave permagna</u>
illīs temporibus	<u>illo tempore</u>
prope litus	<u>prope litora</u>
in viā suā	<u>in viis suis</u>
terram rotundam	<u>terras rotundas</u>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Su koku linksniu tekste vartojami šie prielinksniai? Įrašykite pavyzdį iš teksto.

ex	abl.	portū
ad	<u>acc.</u>	<u>litus, Britanniam, Asiam ect.</u>
prope	<u>acc.</u>	<u>mare, litus</u>
trans	<u>acc.</u>	<u>mare Atlanticum</u>
in	<u>abl.</u>	<u>oppido, officinā, ect.</u>
secundum	<u>acc.</u>	<u>oram</u>

Vertinimas: Už teisingai užpildytą eilutę 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Suraskite tekste ir įrašykite visus perfectum ind. act. veiksmažodžius:

..... dedit, laboravit, obtinuit, navigavit

Vertinimas: Už teisingai išrinktą žodį 0,5 taško (daugiausia 2).

Suma:

3. Perrašykite šių sakinių tarinius esamuju laiku, palikdami tą patį asmenį ir skaičių:

Columbus in officinā patris labōrāvīt.

Puer saepe ad litus ībat, quod cupiēbat vidēre nāvēs.

In nāvibus permagnīs erant multī hominēs.

Columbus mare trānsire saepe in animō habēbat.

Posteā pecūniam magnam Columbus obtinuit.

Quīdam crēdēbant terram esse rotundam.

laborat

cupit

sunt

habet

obtinet

credunt

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

4. Išbraukite kiekvienoje eilėje nederantį žodį ir paaiškinkite, kuo jis gramatiškai skiriasi nuo kitų.

Genuā, Britanniam, Āfricam, Asiam	skiriasi linksniu
puer, pater, nōmen , rex	<u>skiriasi gimine</u>
erat, cupiēbat, intellegēbat, dedit	<u>skiriasi laikas</u>
fortis, finis , brevis, facilis	<u>skiriasi kalbos dalis</u>
circumnavigāre , audīre, invenīre, pervenīre	<u>skiriasi asmenuotė</u>
leget, scribet, vivet, habet	<u>skiriasi laikas</u>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

5. Koks bendrašaknis lotyniškas žodis sieja šiuos tarptautinius žodžius? Parašykite lotynišką žodį ir jo reikšmę. Pvz.:

migracija **migrare – kraustyti, persikelti**
emigrantas

iniciatyva *initium – pradžia*
inicialai

procentas *centum – šimtas*
centimetras

mutacija *mutare – (pa)keisti*
mutantas

lingvistika *lingua – kalba, liežuvis*
bilingvizmas

finalas *finis – riba, pabaiga*
finišas *galas*
definicija

unija *unus – vienas*
unitarinis
unisonas

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI

1. Atsakykite į klausimus, parinkdami vieną teisingą atsakymą:

i. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia sėkmingą darbo pabaigą?

- a. *Finis coronat opus.* c. Fiat lux!
b. dictum factum d. Festina lente!

ii. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia netikėtą problemos sprendimą?

- a. Finis coronat opus. c. post factum
b. dictum factum d. *deus ex machina*

iii. Kuris iš šių lotyniškų posakių susijęs su romėnišku metų skaičiavimu?

- a. *ab urbe condita* c. ab initio
b. ab ovo d. ab antiquo

iv. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia „visi drauge“?

- a. in medias res c. omnes pro uno.
b. *in corpore* d. in octavo

v. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia „kur kitar“?

- a. ad oculos c. ad locum
b. altera pars d. *alibi*

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Išskleiskite šias santrumpas ir išverskite. Pvz., etc. = *et cetera* – ir kita.

- i. CV = *curriculum vitae* – gyvenimo aprašymas
ii. NB = *nota bene* – gerai įsidėmėk
iii. P. S. = *post scriptum* – po to, kas parašyta
iv. A. D. = *anno Domini* – Viešpaties metais
v. a. m. = *ante meridiem* – prieš vidurdienį
vi. p. m. = *post meridiem* – po vidurdienio

Vertinimas: Už teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

3. Parašykite lietuvišką žodį (ir jo lot. atitikmenį), kuris pagal prasmę atitinka nurodytą lotynišką žodžių junginį. parašykite atitinkamą lotynišką žodį.

Pvz., dona Cereris = frumentum (aristae, annona, panis) – javai, grūdai, duona

- i. avis Iovis = aquila – erelis
- ii. avis Minervae = noctua – pelėda
- iii. dona Bacchi = vinum, uvae – vynas, vynuogės
- iv. populus Romuli = Romani – romėnai
- v. populus Palaemonis = Lithuani – lietuviai

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

4. Istorikas Svetonijus pasakoja, kad imperatorius Titas, vakarop prisiminęs, jog kiaurą dieną niekam nieko gero nepadarė, ištare: *Amici, diem perdid!* Ką reiškia šis posakis?

.....Draugai /bičiuliai, pražudžiau/praradau dieną!.....

5. Kokia gerai žinoma lotyniška sentencija atėjo į vartoseną iš šios Cicerono ištraukos?

Parašykite ją lotyniškai: „Juk istorija – laiko liudytoja, teisybės šviesa, atminties gyvastis, gyvenimo mokytoja, senovės žinianešė. Kieno balsas, jei ne oratoriaus, gali ją perduoti amžinybei?“
(*Apie oratorių* II. 36).

.....Historia – magistra vitae.....

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai atsakymą 1 taškas (daugiausia 2).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Parinkite iš graikų mitų ateinančius frazeologinius posakius, atitinkančius šias prasmes:

- i. Silpnoji vieta – [Achilo kulnas](#)
- ii. Tarp dviejų blogybių – [tarp Skilės ir Charibdės](#)
- iii. Nesutarimo, ginčo priežastis – [Nesantaikos obuolys](#)
- iv. Visų blogybių šaltinis – [Pandoros skrynia](#)
- v. Neišsenkančių gėrybių šaltinis – [Amaltėjos ragas](#)
- vi. išeitis iš sunkios padėties – [Arijadnės siūlas](#)
- vii. įspraudimas į rėmus – [Prokrusto lova](#)
- viii. nuolatinė mirties grėsmė ir baimė – [Damoklio kardas](#)

Damoklio kardas, Prokrusto lova, Achilo kulnas, Pandoros skrynia, Arijadnės siūlas, tarp Skilės ir Charibdės, Nesantaikos obuolys, Amaltėjos ragas.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai parinktą frazeologizmą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

2. Ciceronas vienoje kalboje rašo: „Kiek daug savo žygių aprašytojų, pasakojama, su savimi turėdavęs Aleksandras Didysis. Vis dėlto, stovėdamas prie X kapo Sigėjuje, jis ištarė: „O laimingasis jaunuoli, kurio narsumo dainiumi tapo Homeras!“ (Už poetą Archiją 24)

- i. **Kieno kapą aplankė Aleksandras?**[Achilo](#).....
- ii. **Kokio karinio žygio pradžią žymėjo šis įvykis?** [Aleksandro žygį į Persiją](#).....
- iii. **Kokioje dab. valstybėje turėjęs būti Aleksandro lankytas pilkapis?** [Turkijoje](#).....

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai atsakymą 1 taškas (daugiausia 3).

Suma:

3. Tai IV a. Panatėnųjų amfora, dovanota nugalėtojui (Britų muziejus, Londonas).

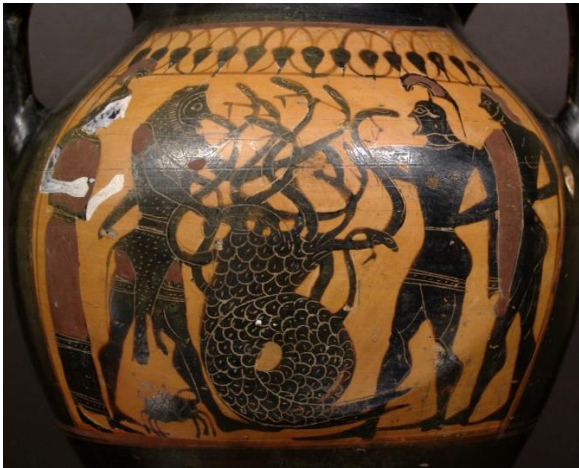
- i. **Kokią sportinę rungtį vaizduoja ši amfora?**
[imtynės](#)
- ii. **Kas buvo laikoma tokiose amforose ir įteikiama kaip dovana nugalėtojui?**
[aliejus](#)

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 2).

Suma:

4. Kokios mitinės pabaisos pavaizduotos šiuose piešiniuose? Kuris iš žemiau išvardytų herojų ar dievų įveikė kiekvieną jų? Tesėjas, Heraklis, Persėjas, Oidipas, Belerofontas, Dzeusas (gali kartotis). Pvz.: Nemėjos lūtas – Heraklis.

i. [Lernos hidra – Heraklis](#)

ii. [Kerberos – Heraklis](#)

iii. [Chimaira – Belerofontas](#)

iv. [Tifonas/ Tifoėjas – Dzeusas](#)

v. [Medūsa Gorgonė – Persėjas](#)

vi. [Sfingė – Oidipas](#)

vii. [Minotauras – Tesėjas](#)

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 7).

Suma: